

بحرانی که ناعادلانه مدیریت می شود

حمید پشتوان
پژوهشگر آب

این روزها که کمبود آب در تهران به موضوع داغ رسانه‌ها و نگرانی مردم تبدیل شده، معمولاً انگشت اتهام به سوی دو عامل آشنا نشانه می‌رود: خشکسالی و افزایش مصرف در نتیجه رشد جمعیت. بی تردید این دو عامل نقشی اساسی دارند، اما پژوهشی که در مجله Nature Sustainability در سال ۲۰۲۳ منتشر شده است، پرده از جنبه دیگری برمی‌دارد که کمتر به آن پرداخته شده است: نابرابری اجتماعی. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد در بسیاری از کلان‌شهرها، مصرف افراطی و ناپایدار آب توسط اقلیتی مرفه و برخوردار، عامل مهم و درعین‌حال کمتر دیده شده در شکل‌گیری بحران‌های آب شهری است؛ بحرانی که بار اصلی‌اش بر دوش اکثریت جامعه تحمیل می‌شود. این پژوهش برای روشن‌تر شدن موضوع، بحران آب کیپ‌تانون در آفریقای جنوبی را بررسی کرده است. در سال ۲۰۱۸ این شهر تا آستانه آن پیش‌رفت که به نخستین کلان‌شهر جهان تبدیل شود که منابع آبی آن به‌طور کامل تمام می‌شود؛ وضعیتی که با نام «روز صفر» معروف شد. در آستانه این بحران، مسئولان مدام از شهروندان می‌خواستند تا در مصرف آب صرفه‌جویی کنند، اما یافته‌های پژوهشگران نشان می‌دهد که الگوی کمبود آب در شهر یکدست نبود؛ اقلیتی بر خوردار و ثروتمند، سهم بسیار بزرگی از منابع آب شهری را به مصرف می‌رسانند. داده‌های این پژوهش نشان داد تنها ۱۴ درصد مصرف‌کنندگان آب، بیش از نیمی از کل مصرف شهر را به خود اختصاص داده بودند. هر چند تمرکز این مطالعه بر شهر کیپ‌تانون بوده است، اما پیام آن محدود به یک شهر خاص نیست و می‌تواند برای درک بحران‌های آب در بسیاری از کلان‌شهرهای دیگر از جمله تهران نیز به کار آید و درس آموز باشد. محمدرضاختیاری، مدیرعامل وقت شرکت آب و فاضلاب استان تهران در مصاحبه‌ای در سال ۱۳۹۹ به نمونه‌ای اشاره می‌کند که نشان‌دهنده همین نابرابری است. او می‌گوید: «چندوقت پیش در حال عبور از همین مناطق بودم که متوجه شست‌وشوی فضای سبز و حیاط توسط صاحب‌یکی از این منازل شدم. پس از اینکه نسبت به حرکت این شهروند اعتراض کردم، پاسخ داد به شما مربوط نیست و پول‌اش را می‌دهم.» این رفتار نشان‌دهنده نوعی نگاه است که آب را نه یک سرمایه عمومی، بلکه یک کالای شخصی می‌داند که می‌توان با پرداخت پول از آن به‌هر میزان استفاده کرد. این روزها تهران با بحران آب شهری دست‌وپنجه نرم می‌کند. غالباً در باره ضرورت صرفه‌جویی آب یا کاهش تراز آب سدهایی که نیاز شهر را تأمین می‌کنند می‌شنویم، اما مسئله مصرف نابرابر در داخل شهر غالباً نادیده گرفته می‌شود. کافی است تفاوت بارز بین شمال و جنوب تهران را در نظر بگیریم. در محله‌های شمالی مرفه، باغ‌های بزرزق و برق و استخرهای خصوصی با حجم بالای آب، گاه از منابع رسمی شهر و گاهی از چاه‌های عمیق خصوصی تأمین می‌شوند. بر پایه گفته‌های مدیرعامل وقت شرکت آب و فاضلاب استان تهران، ۲۷ درصد آب شرب پایتخت در مناطق یک تا سه مصرف می‌شود و سرانه مصرف آب در مناطق یک تا سه تهران، ۳۳۰ لیتر به‌ازای هر نفر است. این مصرف نابرابر، ساختار تأمین و مصرف را به شدت آسیب‌پذیر می‌کند. در حالی که اکثریت شهروندان، آب را با صرفه‌جویی و فقط برای نیازهای ابتدایی همچون آشامیدن، بهداشت و یخت‌نویز به کار می‌برند، گروهی محدود از ثروتمندان، آب را برای مصارف لوکس و غیرضروری استفاده می‌کنند: باغ‌های وسیع و همیشه‌سبز، استخرهای خصوصی که برای پُرشدن به هزاران لیتر آب نیاز دارند و چمن‌هایی که آبیاری مداوم می‌طلبد؛ آن هم درست زمانی که مخازن اصلی شهر خالی‌تر و خالی‌تر می‌شود. وقتی مقامات مسئول در شهرهایی مانند کیپ‌تانون یا تهران محدودیت‌های مصرف آب وضع می‌کنند تا ذخایر آب در دوران خشکسالی حفظ شود، این محدودیت‌ها به‌طور یکسان بر همه شهروندان تأثیر نمی‌گذارد. کسانی که پیش‌تر آب را تنها برای نیازهای ضروری خود مصرف می‌کردند، بیشترین فشار را تحمل می‌کنند و نمی‌توانند مصرف خود را بیش از این کاهش دهند. هم‌زمان، ساکنان ثروتمند که توانایی مالی دارند، غالباً راه‌حلهایی برای دورزدن محدودیت‌ها پیدا می‌کنند: نصب مخازن بزرگ آب، خرید آب از منابع غیررسمی، یا ادامه برداشت از چاه‌های خصوصی خود. به این ترتیب آن‌ها عملاً خود را از پیامدهای بحرانی که در شکل‌گیری آن نقش داشته‌اند، مصون می‌کنند. رویکرد صرف‌فانی در مدیریت آب-مانند ساخت سدها یا خطوط انتقال جدید-بهنهایی کافی نیست. هر چند این پروژه‌ها اهمیت دارند، اما نمی‌توانند مشکلی را حل کنند که ریشه در بی‌عدالتی اجتماعی دارد. تاب‌آوری واقعی و امنیت آبی یک‌شهر مستلزم پرداختن به همین عدم‌توازن‌های اجتماعی است. این بدان معناست که باید در رویکرد خود نسبت به آب، بازاندیشی کنیم و آن را یک سرمایه عمومی ببینیم که باید عادلانه برای همه شهروندان مدیریت شود. در همین راستا، کارشناسان معتقدند که شیوه قیمت‌گذاری فعلی آب به‌خصوصی دامن زده و بخش عمده یارانه‌های دولتی به جیب افسار‌پرورآمده می‌رود. در پایان باید گفت که توانایی یک‌شهر برای غلبه بر بحران آب، تنها آزمونی برای زیرساخت‌هایش نیست؛ بلکه آزمونی برای عدالت اجتماعی آن شهر نیز هست.

۱۶

۲۴ ساعت

24 HOURS

hammihanmedia@gmail.com
@Hammihanonline

• صاحب‌امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرباسچی
• مشاوران: عباس‌عبدی و احمدزیدآبادی
• سردبیر: محمدجوادروح • معاون سردبیر: مهرداد خدیو • دبیر آنلاین: شبنم رحمتی
• دبیران گروه‌ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد) • آرمن منتظری (دیپلماسی و بین‌الملل)
• علی‌ورامینی (رسانه و فرهنگ) • سمیه متقی (سیاست) • الناز محمدی (جامعه) • آرش خاموشی (عکس)
• مدیراداری و آگهی‌ها: شاهرخ حیدری
• مدیر هنری: مهدی قربانی تبار
• هادی حیدری (طرح و کاریکاتور) • حروفچینی و ویراستاری: شهرام هادی

• تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۴۹۳۰۰ • تحریریه: ۸۸۷۳۰۲۹۱ • آگهی‌ها: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸
• لیتوگرافی و چاپ: هم‌میهن • تلفن چاپخانه: ۰۲۱۴۶۸۱۱۱۴ • توزیع: نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۶۱۹۳۳۰۰۰

عکس: Getty Images

تسویه حساب سیاسی یا فساد سیستماتیک؟

بررسی یکی از بزرگترین پرونده‌های فساد در دنیای فوتبال: ۷۴ اتهام به باشگاه چلسی در دوران رومن آبراموویچ روس

سپهر خرمی
گزارشگر ورزشی هم‌میهن

بعد از حمله نظامی روسیه به کشور اوکراین، کمتر کسی تصور می‌کرد باشگاه چلسی که یکی از تیم‌های متمول لیگ برتر انگلیس بود به دلیل این موضوع نظامی-سیاسی دچار چالش شود. این اتفاق اما رخ داد و دلیل‌اش هم یک ارتباط سیاسی بین مالک باشگاه لندن با ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه بود. دولت انگلیس به دلیل ارتباطات نامشخص و غیرشفاف رومن آبراموویچ با پوتین، با فشاری همه‌جانبه باعث شدند او نتواند مالکیت باشگاه چلسی را واگذار کند بلکه او را از این کشور اخراج کردند. این اما پایان کار نبود و باوجود اینکه بخش زیادی از سهام باشگاه چلسی به آمریکایی‌ها واگذار شده، اما اخیراً ۷۴ اتهام مالی به چلسی وارد شده که اگر همگی اثبات شود، یکی از رسوایی‌های بزرگ در تاریخ دنیای فوتبال ثبت خواهد شد و چلسی نیز با کسر امتیاز یا شاید سقوط به دسته پایین‌تر روبه‌رو شود. در این گزارش قصد داریم حواشی ۴۸ ساعت اخیر باشگاه چلسی را با مروری به گذشته چهار سال گذشته بررسی کنیم.

پایان سلطنت روس در لندن

در پی حمله روسیه به اوکراین و افزایش فشارها بر افراد و صنایع مرتبط با کرملین در کشورهای غربی، رومن آبراموویچ، مالک ۵۵ ساله چلسی، هفتم اسفندماه ۱۴۰۰ یعنی تقریباً چهار سال پیش با انتشار بیانیه‌ای از واگذاری امور مدیریتی باشگاه به بنیاد چلسی خبر داد. در بیانیه‌ای که با ارفاد معتمد بنیاد خیریه باشگاه منتشر شده، از قول آبراموویچ می‌خوانیم: «در طول حدوداً ۲۰ سالی که مالکیت باشگاه را به عهده داشتم، همیشه به نقش خود به عنوان خادم منافع باشگاه می‌نگریستم؛ کسی که وظیفه‌اش، اطمینان یافتن از موفقیت باشگاه همانند امروز، ساختن تیمی برای آینده و ایفای نقشی مثبت در جوامع بوده است. همیشه سعی کرده‌ام بهترین تصمیمات را از صمیم قلب و در جهت منافع باشگاه بگیرم و همچنان به این رویکرد پایبند هستم. به همین دلیل است که امروز، امور حفظ و نگهداری از باشگاه را به افراد معتمد بنیاد خیریه باشگاه واگذار می‌کنم. ایمان دارم که این بنیاد، بهترین موقعیت برای حفظ منافع باشگاه، بازیکنان، کادرفنی و طرفداران را داراست.» مالک ثروتمند روس که ثروتش حدود هشت میلیارد دلار است، در سال ۲۰۰۳ چلسی را خرید و با جذب ستارگان مشهور دنیا و آوردن مورینیو به این باشگاه به سلطنت منچستر یونایتد، هر چند مقطعی، پایان داد. البته که چلسی با مالکیت آبراموویچ به ۲۱ جام رنگارنگ دست یافت و قهرمانی در جام باشگاه‌های جهان ۲۰۲۱ به این مناسبت که آبی‌ها در دوران فعالیت او، قهرمانی در تمام جام‌های ممکن را تجربه کرده‌اند.

افشایگری علیه رومن

در نهایت اما رومن مجبور شد دارایی فوتبالی خود را در لندن به گروهی متشکل از بروس باک (رئیس کنونی باشگاه)، جان دوین، اما هیز، پیارا پوپورا، سب کوو هیو رابرتسون و واگذار کند. آبراموویچ که همواره با ویزای سرمایه‌گذاری در کشور انگلیس فعالیت می‌کرد و هیچ‌گاه درخواست ویزای این کشور را نکرده بود، در سال ۲۰۱۸ و بعد از مسمومیت «سالیسبری»، شرایط کار برایش محدودتر از قبل شد؛ چرا که این پرونده که مسمومیت مأمور سابق ارتش روسیه را شامل می‌شد، در نهایت باعث اخراج بیش از ۱۵۳ دیپلمات روس از ۲۹ کشور غربی شد تا شرایط برای امثال رومن آبراموویچ نیز پیچیده‌تر از قبل شود. دوزخ قبل از حمله روسیه به اوکراین، «آلکسی نوالی» از مخالفان پوتین، لیستی ۳۵ نفره از الیگارش‌های روس حامی پوتین را منتشر کرد که نام مالک باشگاه چلسی نیز در آن دیده می‌شد. همه این حواشی باعث شد تا در نهایت آبراموویچ

از انگلیس اخراج شود. بارها آبراموویچ ارتباط کاری یا حتی دوستانه با پوتین را در محافل رسمی و غیررسمی رد کرده اما عکس‌هایی که طی سال‌ها رفت‌وآمد، او را در کنار پوتین قرار داده، باز نشر شده که همین عکس‌ها برایش دردسر بزرگی شده است. آبراموویچ یکی از میلیاردرهایی است که در سیستم خصوصی‌سازی بوریس یلتسین پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، با سیستم «قرض به ازای سهم»، صاحب دارایی‌های دولتی شد و به ثروتی کلان رسید.

اتهامات سنگین

روز گذشته اما پرونده جدیدی برای این باشگاه لندنی و پرافتخار باز شد که می‌تواند دردسر بزرگی برای آنها ایجاد کند. چلسی با ۷۴ اتهام مواجه شده که همگی به نقض احتمالی قوانین مرتبط با مدیر برنامه‌ها، واسطه‌ها و سرمایه‌گذاری شخص ثالث در دوران مالکیت رومن آبراموویچ مربوط می‌شود و به نظر می‌رسد که ممکن است در دس‌های بسیاری را برای آنها به همراه داشته باشد. در بیانیه اتحادیه فوتبال انگلیس آمده است: «اتحادیه فوتبال امروز، چلسی را به نقض مقررات ۱۱ و ۲۲ در قوانین مدیر برنامه‌های فوتبال اتحادیه فوتبال، مقررات ۲ و ۳ در قوانین اتحادیه فوتبال در باره همکاری با واسطه‌ها و مقررات ۱ و ۲۱ در قوانین اتحادیه فوتبال در باره سرمایه‌گذاری شخص ثالث در بازیکنان متهم کرده است. در مجموع ۷۴ اتهام علیه چلسی مطرح شده است. موضوع این اتهامات به بازه زمانی ۲۰۰۹ تا ۲۰۲۲ بازمی‌گردد و عمدتاً مربوط به اتفاقاتی است که بین فصل‌های ۱۶-۲۰۱۵ تا ۱۱-۲۰۱۰ رخ داده است.

چلسی تا تاریخ ۱۹ سپتامبر ۲۰۲۵ فرصت دارد به این اتهامات پاسخ دهد.» باشگاه چلسی اما بی‌دفاع نبود و بلافاصله بیانیه‌ای تند علیه مقامات فوتبال انگلیس منتشر کرد تا نشان دهد دست‌اش از نظور که برخی تصور می‌کنند، خالی نیست: «باشگاه چلسی با خرسندی تأیید می‌کند که همکاری‌اش با اتحادیه فوتبال در خصوص مسائلی که خود این باشگاه آنها را گزارش کرده بود، حالا به مرحله پایانی نزدیک می‌شود. گروه مالکیت این باشگاه در تاریخ ۳۰ می ۲۰۲۲، خرید این باشگاه را تکمیل کرد. در طول فرآیند دقیق بررسی‌های لازم پیش از تکمیل خرید، گروه مالکیت از گزارش‌های مالی احتمالی ناقص در مورد برخی معاملات تاریخی و دیگر نقض‌های بالقوه قوانین اتحادیه فوتبال مطلع شد. بلافاصله پس از تکمیل خرید، این باشگاه این مسائل را به تمام نهاد‌های ناظر مرتبط، از جمله اتحادیه فوتبال گزارش کرد. این باشگاه در طول این روند شفافیتی بی‌سابقه نشان داده است، از جمله ارائه دسترسی کامل به پرونده‌ها و داده‌های تاریخی این باشگاه. ما همچنان به همکاری نزدیک با اتحادیه فوتبال برای پایان سریع این پرونده، ادامه خواهیم داد. همچنین مایل هستیم مراتب قدرانی‌مان را از اتحادیه فوتبال، بابت همکاری در این پرونده پیچیده که بر مسائلی متمرکز بوده که بیش از یک‌دهه قبل رخ داده است، اعلام کنیم.»

انتهای پرونده

حالا باشگاه چلسی تا ۱۹ سپتامبر فرصت دارد به‌صورت قانونی به حکم اتحادیه فوتبال پاسخ دهد و از خودش دفاع کند. با این حال با توجه به بیانیه‌های منتشر شده از سوی این باشگاه، احتمال دارد چلسی این اتهامات را به چالش نکشد و همکاری با اتحادیه فوتبال را ادامه دهد. دیلی میل مدعی شده است که اتحادیه فوتبال می‌تواند از مجازات‌های ورزشی در این پرونده استفاده کند که از جمله آنها احتمال محرومیت از نقل‌وانتقالات یا کسر امتیاز است. برخی از هواداران و البته سهامداران باشگاه چلسی می‌گویند، اینکه هنوز سایه آبراموویچ روی این باشگاه سنگینی می‌کند، دلیلی است تا برخی با فشار آوردن اقتصادی به چلسی، در آستانه محو نابودی کامل باشگاهی باشند که میراث‌دارش یکی از سرماده‌های بزرگ روس حامی پوتین است. البته در حال حاضر این ۷۴ اتهام، اثبات نشده اما مسیر و تجربه چنین پرونده‌هایی می‌گوید که در آنها شاید چندان هم آسان نباشد.

چهره

امید پاپ جنوب رفت

درباره خواننده ۴۴ ساله پاپ که دیروز درگذشت

این روزها خانواده موسیقی پاپ ایران، یکی پس از دیگری اعضای خود را از دست می‌دهد. پس از وداع با بزرگان و چهره‌های تاثیرگذار این عرصه مثل هوشمند عقیلی، ژاکلین درریان و ابی لیتلز، نوبت به دوستداران موسیقی پاپ جنوب ایران رسید تا برای همیشه با یاد و خاطره‌های پرشور و شاد «امید جهان» خداحافظی کنند. این خواننده ۴۴ ساله آبادانی، روز گذشته به دلیل سکنه قلبی دارفانی را وداع گفت.

امید پولادی معروف به امید جهان، بهمن‌ماه سال ۱۳۶۰ در یک خانواده اصالتاً بوشهری، سنتی و هنری به دنیا آمد. او تنها پسر محمود جهان، خواننده مشهور موسیقی محلی و بندری جنوب ایران بود. امید جهان با هدف ادامه‌دادن راه پدرش وارد این حرفه شد و نام هنری خود را نیز به همین دلیل از محمود جهان وام گرفت. او از کودکی با آموزش پدر وارد دنیای موسیقی شد و استعدادش در موسیقی فولک جنوب، آشکار گردید. این خواننده محبوب موسیقی فولک جنوب، فعالیت هنری خود را از سال ۱۳۸۲ و در ۲۳ سالگی، با انتشار آلبوم غیررسمی «پسر جنوبی» شروع کرد. دو سال بعد، پس از اینکه موفق شد توجه مخاطبان را به سمت خود جلب کند، در سال ۱۳۸۵ آلبوم «پاپتی» را که به معنای «پای برهنه» به لهجه جنوبی است، روانه بازار موسیقی کرد و جایگاهش را به عنوان یک خواننده شناخته‌شده تثبیت نمود.

از جمله ویژگی‌های سبک خوانندگی امید جهان در موسیقی، می‌توان به تلفیق موسیقی فولک جنوب ایران با سازهای پاپ و توجه‌اش به اشعار سینمبه‌سینه جنوب ایران در بوشهر، بندرعباس، شیراز و آبادان اشاره کرد. به گفته خودش هم شعرهایی که از اجدادش آمده و در جنوب سروده شده است را می‌خواند. او با قطعه شاد و پرطرفدار «هله دان دان»، طنین شور، هیجان و شادی را در جشن و سرورهای مردم می‌نواخت. البته این شهرت و محبوبیت بیشتر به محافل جشن و عروسی محدود شد که او را به عنوان یک خواننده «خالتور» بر سر زبان‌ها انداخت. چالش‌های مجوز فعالیت در ایران، امید جهان را به ارمنستان، سپس تاجیکستان کشاند تا از آنجا به انتشار آثارش ادامه دهد. هر چند اطلاعات رسمی و دقیقی از زمان بازگشت او به ایران منتشر نشده، اما در خردادماه ۱۳۹۴ و در سن ۳۴ سالگی، اولین آلبوم مجاز خود را با عنوان «اولیاس تند نرو» منتشر کرد. بعد از انتشار این آلبوم که ترکیبی از اشعار محلی و فضای جنوب ایران بود، نخستین کنسرت رسمی او هم در دی‌ماه همان سال در برج میلاد تهران برگزار شد. در ادامه نیز، با اجرای کنسرت‌های متعدد در سراسر کشور و حضور در برنامه‌های تلویزیونی سازمانی و انتشار آلبوم‌هایی همچون «صدرصد»، به یکی از چهره‌های شناخته‌شده موسیقی فولک-پاپ ایران تبدیل شد. امید جهان دیروز پس از ۲۱ سال فعالیت در عرصه موسیقی پاپ ایران تبدیل شد. خود از نقش آفرینی آثارش در تزریق شادی و نشاط به جشن‌های مردم ابراز رضایت می‌کرد، بعد از برگزاری کنسرت در جشن خرمای بم، بر اثر سکنه قلبی درگذشت. مرگی که شباهت عجیب و تلخی به مرگ پدرش داشت؛ هشت‌سال پیش، محمود جهان هم قبل از اجرای آخرین کنسرت‌اش، بر اثر حمله قلبی از دنیا رفت.

تاریخ

حمله به آرامکو

۲۳ شهریورماه ۱۳۹۸، پهبادهای یمنی در پاسخ به حملات هوایی و زمینی پر دامنه ائتلاف سعودی علیه یمن، به تأسیسات استخراج نفت آرامکو عربستان سعودی حمله و آسیب‌های جدی به آن وارد کردند. خسارت این حملات به‌حدی بود که میزان تولید نفت آرامکو که بزرگترین و ثروتمندترین شرکت نفتی جهان است تا ۵۰ درصد کاهش یافت. مقامات سعودی مدعی شدند که در این حمله دست‌کم ۱۸ پهباد و هفت موشک کروز مشارکت داشته‌اند. به دنبال این حملات پهبادی، حدود ۵ میلیون ۷۰۰ هزار بشکه از ظرفیت تولید بیش از ۱۰ میلیون بشکه‌ای ریاض کاسته و عربستان برای عمل به تعهدات خارجی مجبور به استفاده از ذخایر راهبردی خود شد. کاهش عرضه بنزین در داخل عربستان در کنار اختلال در حمل انرژی به کشورهای دیگر از جمله ژاپن، هند و دیگر مشتریان نفت عربستان، افزایش قیمت جهانی نفت نیز را به دنبال داشت. برخی مقام‌های غربی از جمله آمریکا و نیز عربستان، البته از همان ابتدا تلاش داشتند انجام این عملیات پیچیده را خارج از توان یمنی‌ها اعلام کنند و انگشت‌اتهام خود را به‌سوی ایران نشانه روند.